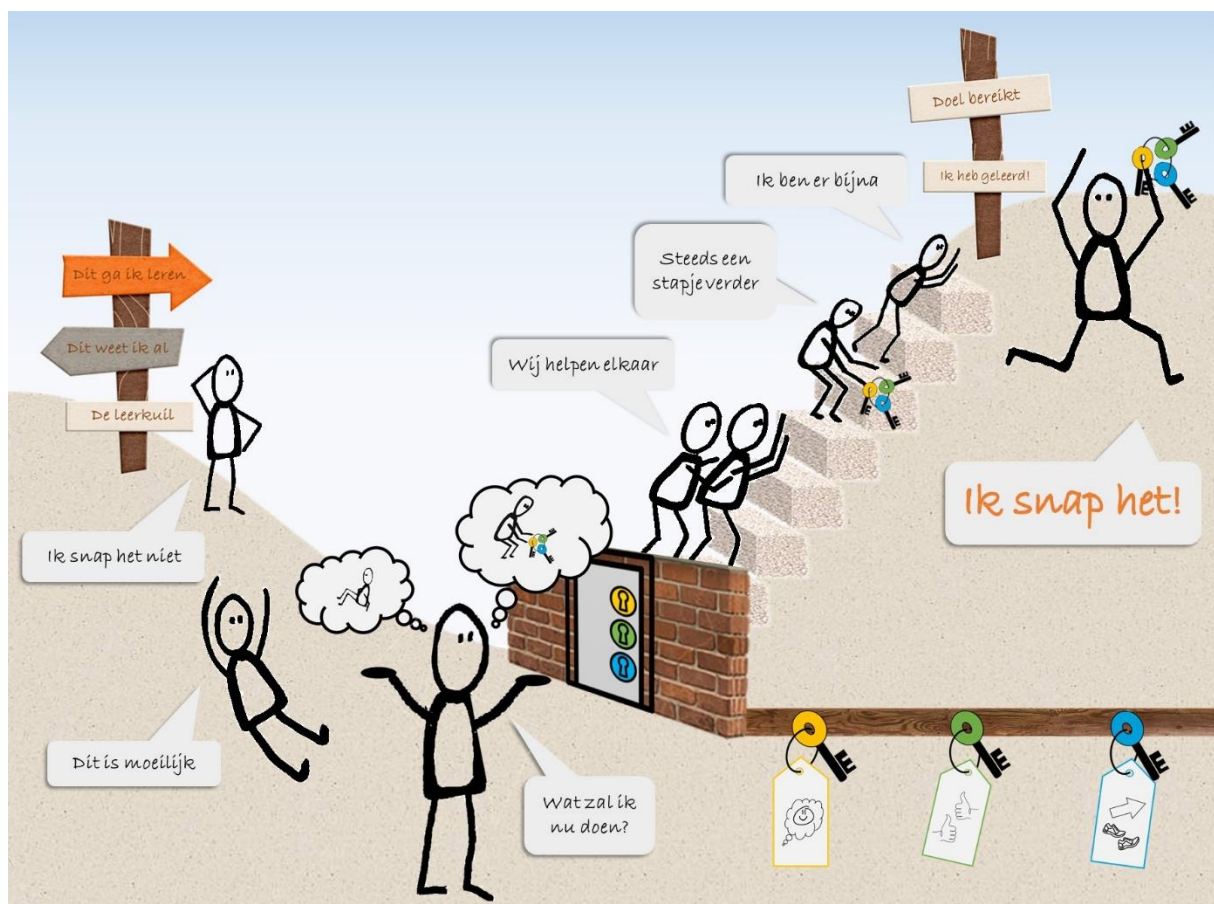

1 De leerkuil

In de leerkuil (zie afbeelding) is verwerkt wat er gebeurt als een kind gaat leren. In grote lijnen is er sprake van verschillende fases waar de leerling doorheen gaat. Onderstaande opsomming geeft daar een samenvatting van, waarna deze verder uitgelegd wordt.

1. **Starten:** de leerling is zich ervan bewust dat hij al veel geleerd heeft, dat er nu weer geleerd gaat worden en wat dit betekent;
2. **Uitglippen:** er is een vaardigheid die de leerling nog niet beheerst, hij is bewust onbekwaam;
3. **Kiezen:** de leerling besluit of hij doorgaat of niet (mindset);
4. **Hulp:** de sleutels geven aan wat hij nodig heeft om te gaan leren;
5. **Zelfvertrouwen:** de deur kan open, er is iets te ontdekken achter die muur;
6. **Samen:** verzekering van ondersteuning, bewust dicht bij het moment dat de leerling de comfortzone verlaat;
7. **Klimmen:** symbolisering in de traptreden waarbij de leerling de sleutels in blijft zetten;
8. **Uitzien:** het doel is in zicht en dit helpt de leerling zich te motiveren voor het laatste stukje;
9. **Doel bereikt:** het doel is bereikt, de leerling is hoger uitgekomen dan waar hij startte. Hij kan blij zijn met het resultaat maar vooral blij zijn met het proces!

1.1 Starten

Bij de start staan er drie vragen centraal:

- *Waar sta ik nu?*
Bij deze vraag is het belangrijk dat de leerling weet wat hij al geleerd heeft. Hij weet dus zijn begin-niveau en staat nu klaar om daarin verder te ontwikkelen.
- *Waar ga ik naar toe?*

Deze vraag geeft het doel aan waar naar toe gewerkt wordt. Wanneer het doel gelijk is aan het niveau van nu, zal er geen sprake zijn van leren. Om te leren is een doel nodig dat buiten de comfortzone van de leerling ligt maar wel nabij (zone van naaste ontwikkeling).

- *Hoe kom ik daar?*

De leerling weet dat er een bepaalde route moet worden afgelegd om bij het (hoger liggende) doel te komen en beseft dat deze route niet recht omhoog loopt, maar via een leerkuil. De leerling weet dat er hulp beschikbaar is om samen met anderen door de leerkuil heen te komen.

1.2 Uitglijden

Bij het leren is er een moment van wankelen. De leerling komt erachter dat de eerder opgedane kennis en vaardigheden niet voldoende zijn om de nieuwe opdracht gemakkelijk op te pakken. Er is meer kennis of een andere vaardigheid nodig. Oude zekerheden als 'ik snap het' gaan aan het wankelen.

1.3 Kiezen

Wanneer de leerling zich realiseert dat hij 'bewust onbekwaam' is, komt hij voor een keuze te staan. Zal hij het opgeven en veilig binnen de comfortzone blijven? Of zal hij zich openstellen voor nieuwe kennis en vaardigheden en de zone van naaste ontwikkeling ingaan?

De keuze is afhankelijk van de mindset van de leerling.

- Leerlingen met een vaste mindset hebben de overtuiging dat hun intelligentie en kwaliteiten een vast gegeven zijn. Hier kunnen ze niets aan veranderen, zo zijn ze nu eenmaal. Iets nieuws proberen doen ze liever niet. Deze leerlingen geven snel op en gaan uitdagingen uit de weg.
- Leerlingen met een groei mindset hebben de overtuiging dat je alles kunt leren, als je maar oefent. Ze weten dat je ergens beter in kunt worden als je er je best voor doet. Ze houden van uitdagingen en vinden het niet erg om fouten te maken, want 'van proberen kun je leren'.

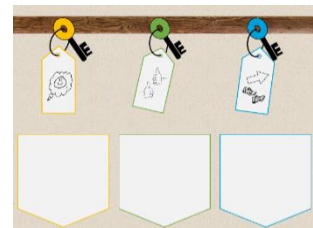
Dit zijn voorbeelden van gedachten vanuit de vaste en de *groei* mindset:

- Help, ik heb het fout gedaan	<i>Van fouten leer ik hoe het beter kan</i>
- Ik snap er niks van	<i>Ik vraag om hulp</i>
- Ik kan dit niet	<i>Wat moet ik nog leren?</i>
- Ik geef het op	<i>Ik probeer het opnieuw</i>
- Ik word nooit zo slim als zij	<i>Wat kan ik van haar leren?</i>

1.4 Hulp

De groei mindset biedt mogelijkheden tot leren. Daar is echter wel hulp bij nodig. Deze hulp wordt gesymboliseerd in de drie sleutels:

- De **gele** sleutel verwijst naar de helpende gedachten bij het leren. Bijvoorbeeld: 'Ik heb vaker iets nieuws geleerd en kan er mee oefenen' of 'Ik blijf doorzetten zodat ik het doel bereik'. *Vraag hierbij: 'Welke aanmoediging heb jij nodig om door te zetten?'*
- De **groene** sleutel verwijst naar de persoonlijke kwaliteiten van de leerling die handig kunnen zijn voor deze taak. De leerling kent zijn gaven en gebruikt deze als ondersteuning bij de taak. Bijvoorbeeld: 'Ik weet dat ik nauwkeurig kan werken, dat kan mij in deze taak helpen' of 'Ik ken de tafels goed dus ik kan deze deelsommen ook uitrekenen'. *Vraag hierbij: 'Waar ben jij goed in en kan je hierbij gebruiken?'*
- De **blauwe** sleutel verwijst naar de manier waarop het doel bereikt wordt. Het geeft het overzicht aan over de weg naar het doel, geconcretiseerd in deelstappen. Bijvoorbeeld: 'Dat

doel is groot maar als ik weet wat ik eerst moet doen en wat daarna komt, lukt het wel.'

Vraag hierbij: Wat ga je nu eerst doen en hoe ga je verder?

De sleutels kunnen gebruikt worden in het achterhalen van de eigenlijke hulpvraag van de leerling. Bij de instructietafel kunnen de sleutels bv. klaarliggen. Welke sleutel kan het kind direct al benoemen? Welke sleutel is moeilijk voor hem? Welke ondersteuning is voor dit kind dus steeds belangrijk? Voor individuele leerlingen kunnen bv. persoonlijke sleutels gemaakt worden. Onder de sleutels kan deze informatie een plekje krijgen. Dit geldt met name voor de gele sleutel (de helpende gedachten). Op eenzelfde wijze kan ook de groepsgebonden hulpvraag verhelderd worden. De leerkracht kan het gesprek met de groep aangaan of zelf een inschatting van de situatie maken.

1.5 Zelfvertrouwen

Een deur in de muur nodigt uit tot verder gaan, het maakt nieuwsgierig. Een deur vertelt de leerling nl.: er is iets achter deze deur waar je naar toe kan gaan, iets wat je nu nog niet ziet/weet. Om de deur te openen zijn de drie sleutels nodig. Met die sleutels kan de leerling met zelfvertrouwen de stap wagen om de deur te openen. Hij is voldoende toegerust om aan de slag te gaan en de nieuwe kennis/vaardigheid zich eigen te maken.

1.6 Samen

Samen leren geeft steun, met name als de leerling ervaart dat het nog best een flinke klim is voor het doel bereikt zal zijn. Daarnaast kan de leerling ook leren van wat andere leerlingen doen of wat zij vragen.

1.7 Klimmen

Het leren gaat met kleine stapjes. De stapjes zijn haalbaar en duidelijk. De stapjes volgen elkaar logisch op. Al die kleine stapjes brengen de leerling dichterbij het doel. Tijdens het klimmen blijven de sleutels belangrijk. De gele sleutel helpt om de moed erin te houden. De groene sleutel vertelt steeds van welke kwaliteiten je gebruik kan maken om verder te komen. De blauwe sleutel geeft steeds weer het overzicht over de stappen die nodig zijn.

1.8 Uitzien

Leren vraagt inspanning. Tussentijds even terugkijken en vooruitkijken kan helpen. Het is belangrijk om tijdens het klimmen het doel goed in het oog te houden. Zo blijft het duidelijk waar de weg naar toe gaat en kan de leerling ook zien hoever hij intussen gevorderd is.

1.9 Doel bereikt

De leerling is uit de leerkuil, hij heeft geleerd! Hij kan blij zijn met het resultaat. Het proces is echter belangrijker. Het is een prestatie om de leerkuil in te gaan en daadwerkelijk te gaan leren. De sleutels hebben hem geholpen om zich verder te ontwikkelen. Door terug te kijken naar het leerproces krijgen de sleutels nog meer inhoud, wat gebruikt kan worden bij de volgende uitdaging (leerkuil).